

تیمی که هرگز به جایی نرسید، اما هیچ گاه تسلیم نشد

سرمهین دامن و نی انبان

محمد رضا رحیم پور در تاریخ فوتبال جهان، هیچ تیمی به اندازه اسکاتلند «شکست‌های باشکوه» ندارد. هشت دوره در جام جهانی حضور داشته اما هرگز از گروه صعود نکرده. دوازده دوره در یورو حضور داشته اما تنها یک بار (۱۹۹۲) از گروه بالا رفته. آماری که هر تیم دیگری را به سطح یک «بازنده مزمن» تنزل می‌داد، اما برای اسکاتلند، این آمار نه تنها باعث شرم نیست بلکه نشان‌دهنده چیزی عمیق‌تر است، مردمی که از دل یک قرن افول اقتصادی، زوال صنعت و کشمکش هویتی با همسایه جنوبی خود، هنوز ایستاده‌اند و برای تیم ملی خود، درست مانند روزهای نخست، شور ویدوارده شعار می‌دهند.

فوتبال اسکاتلند و چشم‌انداز جام جهانی ۲۰۲۶

فرصتی برای احیای افتخارات گذشته

فرخ حسایی / فوتبال در اسکاتلند از قدمت و تاریخچه‌ای غنی برخوردار است. این کشور از اولین روزهای تأسیس فوتبال تا به امروز نقش مهمی در پیشرفت و گسترش این ورزش در جهان داشته است. حالا به بهانه جام جهانی ۲۰۲۶، این کشور در مسیر بازگشت به عرصه‌های بزرگ فوتبال جهانی قرار دارد. پس از سال‌ها دوری از رقابت‌های بزرگ، اسکاتلند دوباره امیدوار است تا جایگاهی در جام جهانی پیدا کند.

تاریخچه‌ای پرافتخار، اما با فراز و نشیب

فوتبال ملی اسکاتلند از آغاز در سال ۱۷۷۲ با بازی‌های بین‌المللی به شهرت رسید. این کشور در همان ابتدا به عنوان یکی از پیشگامان فوتبال شناخته شد و با تیم‌هایی چون انگلستان و ایرلند رقابت‌های اولیه را برگزار کرد. اما در دهه‌های اخیر، تیم ملی اسکاتلند با مشکلات متعددی روبه‌رو بوده است. هرچند که این کشور برای نخستین بار در جام جهانی ۱۹۹۸ در فرانسه حضور داشت، اما از آن زمان نتوانسته است در مراحل بعدی موفق باشد.

مسیر دشوار به سوی جام جهانی ۲۰۲۶

یکی از نقاط عطف اخیر فوتبال اسکاتلند، بازگشت این کشور به رقابت‌های بزرگ است. اسکاتلند در رقابت‌های انتخابی یورو ۲۰۲۰ نتوانست به طور شجاعانه به مسابقات گروهی دست یابد و پس از ۳۲ سال غیبت در رقابت‌های بزرگ، به مرحله گروهی یورو ۲۰۲۰ رسید. این موفقیت باعث شد تا امیدها برای حضور در جام جهانی ۲۰۲۶ افزایش یابد. با هدایت استیو کلارک، مربی کنونی تیم ملی، اسکاتلند نتوانسته است به جمع تیم‌های قدرتمند بازگردد. کلارک، که از سال ۲۰۱۹ هدایت تیم ملی را بر عهده گرفته است، نتوانسته این تیم را به مرحله گروهی یورو ۲۰۲۴ برساند و حالا هدفش هدایت اسکاتلند به جام جهانی ۲۰۲۶ است. این حضور می‌تواند آغاز یک دوره جدید از افتخارات و موفقیت‌های بزرگ برای فوتبال اسکاتلند باشد.

استادیوم هامپدن، قلب فوتبال اسکاتلند

استادیوم هامپدن، که از سال ۱۹۹۹ به عنوان محل اصلی مسابقات خانگی تیم ملی اسکاتلند مورد استفاده قرار می‌گیرد، یکی از بزرگترین نمادهای فوتبال اسکاتلند است. این استادیوم که در گلاسگو واقع شده، به دلیل ظرفیت بالای خود و وضعیت عالی‌اش در میان استادیوم‌های UEFA در سطح چهارم (الیت) رتبه‌بندی شده است. این استادیوم که قبلاً به عنوان یکی از استادیوم‌های پنج‌ستاره در سیستم قدیمی رتبه‌بندی UEFA شناخته می‌شد، همچنان محل برگزاری مهم‌ترین مسابقات تیم ملی اسکاتلند است.

تغییرات در پوشاک تیم ملی

پوشاک تیم ملی اسکاتلند نیز همواره بازتابی از تاریخ و فرهنگ این کشور بوده است. تیم ملی اسکاتلند معمولاً از پیراهن‌های آبی تیره با شلوارهای سفید و جوراب‌های آبی تیره استفاده می‌کند. این رنگ‌ها نماد تیم «کویینز پارک» هستند که در اولین بازی‌های بین‌المللی فوتبال اسکاتلند را نمایندگی می‌کردند. همچنین، در سال‌های اخیر، اسکاتلند از طرح‌های متفاوتی برای لباس‌های خود استفاده کرده است؛ از جمله پوشاک طرح «زرتان» که در یورو ۱۹۹۶ به نمایش درآمد.

نقش طرفداران و ارتقای روحیه تیم

طرفداران تیم ملی اسکاتلند، که به نام «ارتش تارتن»

نیمی از کشتی‌های جهان را در اوایل قرن بیستم ساختند اما همان کارخانه‌ها از دهه ۱۹۶۰ یکی پس از دیگری تعطیل شدند. امروز، در محل اسکله‌های سابق، موزه‌های صنعتی و آپارتمان‌های لوکس قد علم کرده‌اند و بیگاری در برخی مناطق محروم گلاسگو هنوز از ۱۵ درصد عبور می‌کند. در دل این زوال اقتصادی، فوتبال تنها نهادی بود که هرگز تعطیل نشد. هواداران سلطنتی برای درک فوتبال اسکاتلند، باید از گلاسگو شروع کرد؛ شهری که روزگاری قلب انقلاب صنعتی جهان بود. کشتی‌سازی، فولاد، لکوموتیو و مهندسی سنگین. کارخانه‌های «روخانه کالی»

نیمی از کشتی‌های جهان را در اوایل قرن بیستم ساختند اما همان کارخانه‌ها از دهه ۱۹۶۰ یکی پس از دیگری تعطیل شدند. امروز، در محل اسکله‌های سابق، موزه‌های صنعتی و آپارتمان‌های لوکس قد علم کرده‌اند و بیگاری در برخی مناطق محروم گلاسگو هنوز از ۱۵ درصد عبور می‌کند. در دل این زوال اقتصادی، فوتبال تنها نهادی بود که هرگز تعطیل نشد. هواداران سلطنتی برای درک فوتبال اسکاتلند، باید از گلاسگو شروع کرد؛ شهری که روزگاری قلب انقلاب صنعتی جهان بود. کشتی‌سازی، فولاد، لکوموتیو و مهندسی سنگین. کارخانه‌های «روخانه کالی»

شناخته می‌شوند، نقش بسیار مهمی در حمایت از تیم خود دارند. این طرفداران نه تنها در ورزشگاه‌ها و مسابقات خانگی، بلکه در تمامی رقابت‌های جهانی به حمایت از تیم خود می‌پردازند. در سال‌های اخیر، طرفداران اسکاتلند به خاطر حمایت‌های پرشور، رفتار دوستانه و فعالیت‌های خیریه خود جوایز زیادی از یوفا دریافت کرده‌اند. فعالیت‌های خیریه مانند کمک به کودکان نیازمند در کشورهای مختلف نیز از ویژگی‌های برجسته طرفداران اسکاتلند است.

برنامه‌های تلویزیونی و رسانه‌ای
پوشش رسانه‌ای فوتبال اسکاتلند در حال حاضر از طریق شبکه‌های مختلف تلویزیونی و رادیویی انجام می‌شود. از جمله مهم‌ترین شبکه‌هایی که مسابقات تیم ملی را پوشش می‌کنند، می‌توان به BBC اسکاتلند اشاره کرد که از مارس ۲۰۱۵ قرارداد پخش تمامی مسابقات تیم ملی را به عهده گرفته است. این پوشش رسانه‌ای باعث شده است تا طرفداران اسکاتلند در سراسر جهان از نزدیک شاهد بازی‌های تیم خود باشند.

اسکاتلند و فوتبال زنان

علاوه بر فوتبال مردان، فوتبال زنان اسکاتلند نیز در سال‌های اخیر به پیشرفت‌های قابل توجهی دست یافته است. تیم ملی فوتبال زنان اسکاتلند در رقابت‌های جهانی اوروپایی عملکردی برجسته داشته و برای اولین بار در تاریخ خود به جام جهانی زنان ۲۰۱۹ صعود کرد. این موفقیت‌ها، امیدها برای توسعه فوتبال زنان در اسکاتلند و حضور آنها در مسابقات بزرگتر را افزایش داده است.

چشم‌انداز آینده

به نظر می‌رسد که تیم ملی اسکاتلند در مسیر درستی قرار دارد. با حضور مربیان چون استیو کلارک و رشد بازیکنانی چون اندی رابرتسون و جان مک‌کین، این کشور به دنبال بازگشت به رقابت‌های جهانی است. تیم ملی اسکاتلند در جام جهانی ۲۰۲۶ می‌تواند در جام جهانی ۲۰۲۶ تیم قدرتمند ظاهر شود. حمایت‌های پرشور طرفداران، تغییرات در ساختار تیم و حضور در رقابت‌های بزرگ جهانی می‌تواند مسیر جدیدی برای این کشور در دنیای فوتبال رقم بزند.

بازگشت به روزهای اوج

فوتبال اسکاتلند به عنوان یکی از کشورهای پیشگام در تاریخ این ورزش، همچنان در تلاش است تا به روزهای اوج خود بازگردد. با برنامه‌ریزی‌های درست، تیم ملی اسکاتلند می‌تواند در جام جهانی ۲۰۲۶ به عنوان یک تیم قدرتمند ظاهر شود. حمایت‌های پرشور طرفداران، تغییرات در ساختار تیم و حضور در رقابت‌های بزرگ جهانی می‌تواند مسیر جدیدی برای این کشور در دنیای فوتبال رقم بزند.

Group C

اسکاتلند

نهمین حضور در جام جهانی

سرمربی: استیو کلارک (اسکاتلند)

کاپیتان: اندرو رابرتسون

بهترین عملکرد: حذف در مرحله گروهی (تمام دوره‌های حضور)

رتبه در رده‌بندی فیفا: ۴۲

ستارگان: اسکات مک‌تامینی (ناپولی)، اندرو رابرتسون (لیورپول) و جان مک‌کین (استون ویلا)

برنامه بازی‌ها:
یکشنبه ۲۴ خرداد: هائیتی - اسکاتلند ۴:۳۰
شنبه ۳۰ خرداد: اسکاتلند - مراکش ۱:۳۰
پنجشنبه ۴ تیر: اسکاتلند - برزیل ۱:۳۰

بازگشت قدیمی‌ترین تیم ملی جهان

حضور تیم‌های بریتانیایی به جز تیم ملی انگلیس در جام جهانی همواره جذابیت‌های خاصی داشته و اسکاتلند با توجه به تاریخچه غنی در فوتبال و رقابت‌های مختلف حضور پیدا می‌کرد، با نسلی از ستارگان حاضر در فوتبال انگلیس و ایتالیا، بالاخره به جام جهانی صعود کرده و مانند جام جهانی ۱۹۹۸ که آخرین دوره حضور آنها در رقابت‌ها بود، بار دیگر با برزیل و مراکش همگروه شده است. اسکاتلند در کنار انگلیس با برگزاری پنج دیدار دوستانه بین سال‌های ۱۷۸۰ تا ۱۷۷۲، کلید برگزاری بازی‌های ملی در تاریخ فوتبال را زدند و در روز ۳۰ نوامبر ۱۷۷۲، دیداری تدارکاتی بین این تیم و انگلیس برگزار شد که فیفا آن را نخستین بازی ملی تاریخ می‌داند؛ پس بنابراین امروز در حال معرفی قدیمی‌ترین تیم ملی فوتبال جهان هستیم.

نحوه صعود چگونه بود؟

اسکاتلند به دراماتیک‌ترین شکل ممکن از مرحله مقدماتی عبور کرد و توانست جواز حضور در جام جهانی ۲۰۲۶ را کسب کند و بی‌تردید، دیدار این تیم مقابل دانمارک در هفته پایانی مرحله مقدماتی جام جهانی در قاره اروپا، یکی از دراماتیک‌ترین مسابقات مقدماتی جام جهانی در سال ۲۰۲۶ محسوب می‌شود. شکست مقابل یونان در هفته ماقبل پایانی، می‌توانست کار اسکاتلند را یکسره کند اما دانمارک با تساوی مقابل بلاروس، فرصت بزرگی به اسکاتلند برای صعود مستقیم به جام جهانی داد. دیداری که در سومین دقیقه با گل بردگان تماشایی اسکات مک‌تامینی آغاز شد، با دو گل حیرت‌انگیز دقیقه ۹+۳ و ۹+۸ از سوی کیران تیرنی و کنت مک‌لین همراه شد تا اسکاتلند با پیروزی دراماتیک ۲-۴ در گلاسگو، یک صعود تاریخی را به جام جهانی ۲۰۲۶ رقم بزند. آن هم در حالی که تا دقیقه ۹+۳، دانمارک تیم صعودکننده مستقیم به جام جهانی ۲۰۲۶ بود. دو گل نهایی اسکاتلند، یکی با شوت دیدنی از پشت محوطه جریمه به دست آمد و دیگری، یک ضربه از میانه زمین بود و این گل‌های حیرت‌انگیز، شمی رؤیایی را برای پسران استیو کلارک رقم زد.

طلسم مرحله گروهی این بار می‌شکند؟

این اولین حضور اسکاتلند در جام جهانی در قرن ۲۱ پس از ۲۸ سال ناکامی در صعود به جام جهانی است. آخرین بار آنها در جام جهانی ۱۹۹۸ فرانسه حاضر شدند؛ جایی که می‌توانستند در بازی افتتاحیه از برزیل امتیاز بگیرند اما در نهایت تیم زغال‌و به اسکاتلندی‌ها چرپید. در هشت دوره حضور اسکاتلند عبور نکرده و تاکنون نتوانسته در هیچ دوره‌ای بیش از یک پیروزی کسب کند. یکی از چهار برد این تیم در تاریخ جام‌های جهانی، به برد ۲-۳ مقابل هلند، نایب‌قهرمان وقت جهان در جام جهانی ۱۹۷۸ برمی‌گردد؛ بردی که در شرایط عادی می‌توانست حکم صعود اسکاتلند به دور دوم گروهی را امضا کند اما تساوی ناباورانه مقابل ایران در بازی قبل از آن، امید صعود را گرفت. اولین صعود از گروه در تاریخ اسکاتلند باشد که در اولین بازی خود، فرصتی ایده‌آل برای پیروزی مقابل هائیتی داد؛ آن هم در شرایطی که اسکاتلندی‌ها در دو دوره اخیر جام ملت‌های اروپا، با تنها دو امتیاز از ۶ بازی از دور مسابقات کنار رفته‌اند.

مدل بازی اسکاتلند چگونه خواهد بود؟

اینکه استیو کلارک می‌خواهد در جام جهانی کدام شیوه از بازی خود را به نمایش بگذارد علامت سؤال بزرگی خواهد بود. در طول سال‌های اخیر او مدل بازی تدافعی، فیزیکی و مبتنی بر مالکیت توپ حریف و دوندگی را در سیستم ۲-۵-۳ تثبیت کرده بود اما ناکامی اسکاتلند در کنترل بازی و ایجاد ریتم بازی تهاجمی مقابل تیم‌های همسطح یا سطح پایین‌تر از اسکاتلند، باعث شد که او در دور مقدماتی سیستم خود را به چهار دفاعه تغییر دهد و بن دوک ستاره جوان بونوموتو به عنوان وینگر در این سیستم نقشی کلیدی داشت. با این حال پس از قطعی شدن صعود به جام جهانی با سیستم ۴ دفاعه، کلارک در دو بازی دوستانه اخیر که منجر به شکست مقابل ساحل عاج و ژاپن شد، بار دیگر به سیستم ۲-۵-۳ خود بازگشته و احتمال می‌رود مقابل برزیل و مراکش، با همین روش تدافعی و واکنش‌گرایانه یا به جام جهانی بگذارد.

اتحاد در جنوبی‌ترین نقطه شمال

جامعه اسکاتلند، علی‌رغم تصویری که از «کوهستان‌های پوشیده از مه» وجود دارد، شهری‌ترین جامعه بریتانیا پس از انگلستان است. ۸۲ درصد اسکاتلندی‌ها در شهرها زندگی می‌کنند. اما این شهرنشینی، برخلاف مدل فردگرای انگلیسی، شکلی جمعی و اجتماعی دارد. اسکاتلندی‌ها که در کارخانه‌های کشتی‌سازی همسایه بودند، در محله‌های کارگری جمع می‌شدند. تیم ملی نیز همین مدل «همسایگی» را به کل کشور تعمیم می‌دهد. یادداشت معروفی از روزنامه گلاسگو هرالد در سال ۲۰۲۲ منتشر شد: «اسکاتلند تیمی است که استعدادهايش از زمین‌های خاکی روشن می‌شوند، نه از آکادمی‌های مجهز. در اسکاتلند، یک مهاجم یاد می‌گیرد در باد ۴۰ کیلومتر بر ساعت و باران شدید، ضربه سر بزند. یک دروازه‌بان یاد می‌گیرد در زمینی که سه سانت آب روی آن نشسته، شیرجه بزند. این شرایط، بازیکنانی می‌سازد که در شرایط نرمال اروپایی، «خام» به نظر می‌رسند اما در شب‌های سرد لیگ اروپا، از حرفی‌هایی که در اوقات اسپانیا بزرگ شده‌اند، بالاتر می‌روند.

اسکاتلند اسپوره‌ای به اندازه یله یا مارادونا ندارد. کنی دالگلیش (تنها اسکاتلندی که جام قهرمانی اروپا را با لیورپول برد) در جهان فوتبال نامی در سطر دوم است. اما همین کنی دالگلیش یکبار همان DNA و والاس است، شاید شمشیرش کوتاه‌تر باشد، اما اراده‌اش بلندتر است. در یورو ۲۰۱۶، اسکاتلند پس از ۳۳ سال به یک تورنمنت بزرگ رسید. بازی اول مقابل جمهوری چک را ۲ بر صفر باخت، بازی دوم مقابل انگلیس را صفر-صفر مساوی کرد و بازی سوم ۱-۳ به کرواسی باخت. حذف شد اما پس از بازی با انگلیس، هواداران اسکاتلندی در خیابان‌های لندن شعار می‌دادند: «ما حذف می‌شویم، اما شما (انگلیس) از دیدن خودتان در آینه خجالت می‌کشید.» این سطح از غرور در شکست، در هیچ فرهنگ دیگری دیده نمی‌شود.

تیمی که هرگز پیروز نمی‌شود، اما هرگز منحل هم نمی‌شود

اسکاتلند اسپوره‌ای به اندازه یله یا مارادونا ندارد. کنی دالگلیش (تنها اسکاتلندی که جام قهرمانی اروپا را با لیورپول برد) در جهان فوتبال نامی در سطر دوم است. اما همین کنی دالگلیش یکبار همان DNA و والاس است، شاید شمشیرش کوتاه‌تر باشد، اما اراده‌اش بلندتر است. در یورو ۲۰۱۶، اسکاتلند پس از ۳۳ سال به یک تورنمنت بزرگ رسید. بازی اول مقابل جمهوری چک را ۲ بر صفر باخت، بازی دوم مقابل انگلیس را صفر-صفر مساوی کرد و بازی سوم ۱-۳ به کرواسی باخت. حذف شد اما پس از بازی با انگلیس، هواداران اسکاتلندی در خیابان‌های لندن شعار می‌دادند: «ما حذف می‌شویم، اما شما (انگلیس) از دیدن خودتان در آینه خجالت می‌کشید.» این سطح از غرور در شکست، در هیچ فرهنگ دیگری دیده نمی‌شود.

چشم‌ها خیره به ستاره نایل

در بین ستاره‌های تیم ملی از جمله کاپیتان اندرو رابرتسون که در پایان فصل لیورپول از پرس از دورانی پرافتخار ترک می‌کند، باید اسکات مک‌تامینی را بزرگ‌ترین بازیکن ترکیب فعلی اسکاتلند در نظر گرفت. پسر پرورش یافته در آکادمی منچستر یونایتد که در سال ۲۰۱۸ تصمیم گرفت به جای انتظار برای حضور در تیم ملی انگلیس راهی اسکاتلند شود، از زمان پیوستن به ناپولی از یک هافبک تخریبگر تبدیل به یک هافبک تهاجمی شد و پس از فتح اسکودتو در فصل ۲۰۲۵-۲۰۲۴، عنوان بهترین بازیکن فصل سری آ را هم تصاحب کرد. استیو کلارک در سال‌های اخیر حساب ویژه‌ای روی کیفیت بالا و دوندگی مک‌تامینی باز کرده و این موضوع در آمار ملی وی نیز خود را نشان داده است. مک‌تامینی که در ۳۷ بازی ملی ابتدایی خود تنها یک گل زده بود، در ۳۲ بازی اخیر ۱۳ بار گلزنی کرده و حالا بی‌تردید، امید اصلی اسکاتلند در جام جهانی ۲۰۲۶ خواهد بود.

کلارک، مردی که تفاوت‌ها را رقم زد

استیو کلارک را می‌توان بهترین سرمربی تاریخ تیم ملی اسکاتلند قلمداد کرد. جاک اشتاین سرمربی اسپوره‌ای سلطنتی، اندی راکسبرو و کریگ براون همگی اسکاتلند را به تورنمنت‌های معتبر رساندند اما تنها کلارک نتوانسته اسکاتلندی‌ها را راهی سه تورنمنت بین‌المللی معتبر کند. پس از پایان دادن به ۲۸ سال ناکامی ارتش تارتان برای حضور در جام جهانی، مدافع سابق چلسی در دهه ۹۰ و دستیار سابق ژوزه مورینیو در چلسی و کنی دالگلیش در لیورپول، امیدهای زیادی برای یک طلسم‌شکنی دیگر در تاریخ فوتبال ملی اسکاتلند دارد. او پس از سال‌ها کار به عنوان مربی، در دست‌برموج بهترین عملکرد تاریخ این تیم در لیگ برتر را رقم زد و پس از کار در دینگو و کیلارموک اسکاتلند، در سال ۲۰۱۹ هدایت تیم ملی را برعهده گرفت و توانست جواز حضور در یورو ۲۰۲۰ و یورو ۲۰۲۴ را هم کسب کند.

